

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY JĘZYK KASZUBSKI – POZIOM ROZSZERZONY

TEST DIAGNOSTYCZNY

TERMIN: **marzec 2021 r.**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **63**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera stron 13 (zadania 1–11).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać ze słowników językowych.

EMKK-R0-**100**-2103

Przeczëtòj tekst i wëkònòj zadania 1.–5. Òdpòwiescë dôwòj blòs pò kaszëbskù.

Dorota Wilczewskò

Kaszëbsczi kùnszt lëdowi natchnienim do ùròbianiégo dzysdniowégò òbleczeniò

*Tradycjò to snòzosc, chtërnã chrónimë,
a nié klòdczi, chtërne naji rzeszã.*

(Ezra Pound)

Rozwij kùnsztu lëdowégò w Pòlsce zaczął sã pòd kùnc XVIII w. i na pòczątkù XIX w. pòd wpłiwã znieseniò szarwarkòwiznë¹ i bùdzeniò sã spòlëznowi swiãdë. Bël równak fòrmã i spòsobã manifestowaniò kùlturë, spòsobã wëpòwiòdaniò pòtrzebów artisticznëch i miòt kònkretny, fónkcyjnalny charakter. Kùnszt lëdowi zwiãzóny je z kùlturã lëdowã i żëcym spòlëznowym. Parlãczil człónków mòlowégò lëdztwa i dôwòl jim czëcë przënòleżnotë i apartnotë w pòrównanim do jinszych regionów [...], bò kùltura lëdowò rodzëła sã, dzejała i rozwijała sã leno w pòstacji òtmianów regionalnëch. Cëchã apartnã pòlszczégò kùnsztu i ji cëdowiznã je z jedny stronë wiérnoc tradycji, z drëdżi – apartny i nòtërny spòsób mészleniégo artisticznégò. [...] Równak baro wòżny bël przekòz szëkòwnoscë z pòkòleniò na pòkòlenië, z méstra na ùcznia, mòżlëwòsc kòrzëstaniò z cëzëch dejów.

Jeżlë jidze ò dzysdniowi kùnszt lëdowi, wpisóny w codniowé żëcë, ò charakterze dëcht le brëkòwnym, mòże rzec, że dzysò ju gò ni ma. [...] Je òn zwiãzóny z jinã sytuacjã ùtwòrcë lëdowégò i je robiony dlò jinszegò òdbiércë. Czãsto zwiãzóny je z miastã i robiony dlò strzodowiska miastowégò [...]. Zmieniła sã przede wszëtczim jegò fónkcyjò, kòntekst jegò fónkcyjowaniò i strzodowiskò òdbiérców. [...]

Kùnszt lëdowi, prawie jak wies [...], zmienił sã. Pò drëdżi wòjnie pòjòwiało sã coròz wiãcy tònëch produktów wëtówrònëch przerobinowò, chtërne zastãpiwalë rãkòdzeło, sztòłtowałë sã nowé wzorë esteticznë, co spełniwalë zapòtrzebòwanië òdbiérców. Z czasã kùnszt lëdowi stòwòł sã coròz barzi niezalëżny òd przekòzywónëch z pòkòleniò na pòkòlenië tradycijnëch schematów, a lëdowi méstrowie nalezlë òdbiérców w miastach i instytucjach etnografnëch mùzeów. [...] Dzysdnia mòże bëc, że przenikanië mòtiwów kùnsztu lëdowégò do designu, módë, mò cëchë pòwiërzchòwnë, dekòracyjné.

Na spòdlim: D.Wilczewska, *Kaszëbsczi kùnszt lëdowi natchnienim do ùròbianiégo dzysdniowégò òbleczeniò*, *Biuletin Radzëznë Kaszëbszczégò Jãzëka*, 2017, nr 12, s. 133–134.

Zadanië 1. (0–1)

Dopasuj title do pòsobnëch akapitów tekstu. Wëzwëskòj blòs te title, chtërne sã zgòdnë z tekstã. Wpiszë do zestòwka pasowné numrë.

Nr	Title
	Cësk przerobinowi produkcje na lëdowi kùnszt.
	Charakteristika kaszëbsczich lëdowëch òbleczeniów.
	Zmiana òdbiércë lëdowégò kùnsztu.
	Czas pòwstaniò i apartnosc lëdowégò kùnsztu.

¹ Szarwarkòwizna – pańszczyzna.

Zadanie 2. (0–1)

Węjasnij gwõsnyma słowama, w narzeszenim do deji całégò tekstu, mòtto: *Tradycjò to snòzosc, chtërnã chrónimë, a nie klódczi, chtërne naji rzeszą.*

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

W slédnym akapice pòjawiło sã słowò *design*. Węjasnij znaczenié tegò słowa.

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Tekst nõlezi do pùblicysticzi. Òszacuj pròwdzëwòsc scwierdzeńiów ùmòlnionëch w zestòwkù, a rzeszãcëch sã z tim zortã pisaniégò. Przë kòzdim ze zdaniów pòdsztrëchnij JO, jezlë scwierdzenié je zgòdne z pròwdã abò NIÉ – jezlë òno je niezgòdne.

1.	W teksce mómë do ùczinkù z òpiniama aùtorczi na temat lëdowégò kùńsztu.	JO	NIÉ
2.	Tekst pòpularizëje kònkretny dzél nõuczi.	JO	NIÉ
3.	Tekst charakterizëje sã prostim i zrozumialim jãzëkã.	JO	NIÉ

Zadanie 5. (0–3)

Napiszë skrodzenié tekstu zamikajãcë sã w 40–60 słowach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Iwóna Makùròt

Repòrtaże ò Kaszëbach – wëdeptóné stegnë Édmùnda Szczesòka

Pòd kùnc 2017 rokù na kaszëbsczim rënkù ksążków ùkòzòt sã nowi dokòz Édmùnda Szczesòka *Drogą do nieba. Śladami Remusa. Mała odyseja kaszubska*. [...]

Szczesòk pisòł ju òd sztudërszczich czasów, pózni sóm ùczil sztudérów gazétnictwa. [...] Wiedno jednakò cygnął w stronã repòrtażu. Jak sóm gòdò, drãgò jidze mù twòrzenié lëteracczi fikcje, ale samò żécé pisze tak cekawé scenarniczi, że to prawie repòrtòż je jegò ùkòchónym gatënkã. Je nót przëznac, że je w tim méstrã nad méstrama.

Jegò òstatnò ksążka [...] nawlëkò do *Żécégò i przigòd Remùsa*. Tuwò òsoblëwie do pielgrzimczy do Wejrowa, z jakã szedł w romanie Majkòwsczégò Remùs i jakò ju bez 343 lata jidze z Kòscérznë na wejrowsczé górë. Temù téż Édmùnd Szczesòk jidze bez westrzédné Kaszëbë w stronã nordë, do Wejrowa. Nie je to jadtakò blòs òpisanié trasë, jakã autòr ksążczy zdeptòł w 2016 rokù, dołącziwajacë sã do kòscërszczi kòmpanie. Mòle i lëdze pòtikóny òb czas rézë sã leno pòdkacënkã do rozwoju òpòwiesców na wszelejaczé témë. [...]

Historiò wanozeniò na kalwariã splòtò sã z dziejama placów, przez chtërne pielgrzmika prawie jidze. W kòzdi wsë cos. [...] W kòzdim placu nalòzò sã jakòs cekawò historiò, wòrtny pòznaniò lëdze, jakòs apartnosc. W ksążce czëtómé ò naszich legendach, historie dôwny i ti òstatny, dziejach całëch rodów i apartnëch lëdzy, kawlach bùdinków i całëch wsów, òsoblëwòtach rodë, kaszëbszczi demónologie, naszich wòrtnotach i zwëkach. Wszëtkò to sprawnò je wplotlé w stegnã pielgrzimiczi, jakò jidze rokroczno w maju bez Kaszëbë [...]. Staniãcé na pòstój je òràdzã do kòrbiònczi, wspòminków, szukaniò szlachów – dôwnëch dziejów, jak i dziejów sami pielgrzimczy i lëdzy z nią spartãczonëch. Szczesòk wzérò dali nigle pòd gwòsné nodzi. Kòrbi z „bratama i sostrama” z kòmpanii, widzy jich redosc i wiarã, ale téż slabòtë i spiérczi. Dostrzégò lëdzy zdajacëch na piechnëch, ale téż "dëchë" nëch, co na ti zemi òstawiłë swój cëch. [...]

W ksążce przeplòtają sã wëjimczy z *Żécégò i przigòdów Remùsa, Pielgrzimczy wejrowszczi i Zdrojów Raduni* Aleksandra Majkòwsczégò, ale téż z rozmajitëch jinszych zdrzòdlów, jak m.jin. z: *Kroniczi Kòscerszczi Pielgrzimczy na Wejrowską Kalwariã*, dokazu ks. Leszka Jażdzewsczégò, *Kòscerszczych pielgrzimków na Wejrowską Kalwariã z „Pòmëranie”*, lëstów, rozmajitëch ksążków i gazetów, słowarzów, wspòminków, pismów, tòflów czë zapamiãtónëch wëpòwiesców.

Jednakò nôbarzi wòrtnym zdrzòdlã wiadłów sã kòrbiònczi z lëdzama, jaczé donëchczòs nigdzie nie òstałë spisóné. To prawie òni sã swiòdkama dôwnëch zdarzeniów, pamiãtają cos z ùszlòtë abò mają jaczés wdòrë na pòcwierdzenié hipòtezów autòra. Szczesòk wëcygò téż niejednëch zabëtëch herojów na dniowi wid. [...]

Wanogã zaczinò i kùnczi sztatura Remùsa – pierszò z kòscersczégò rënkù, gdzie Remùs sedzãcy na karze jakbë przëzérò sã wëchòdajãcym z kòscoła sw. Trójcë w czwiòrtkòwi pòrénk, a zòs pòstãpnò jegò sztatura stoi doch na wejrowsczim deptakù. Z nim apartno Édmùnd Szczesòk sã òddzãkiwò pò sobòtnym duńdzenim na Swiãté Górë. Chòc z wëdrzatkù za baro za sobã nie szlachùją, bò jinaczi jich so przedstòwiłë ùdbòdòwcë pòmników, to autòr widzy, że drzëmie w nich ta sama misjò.

Na spòdlim: I. Makùròt, *Repòrtaże ò Kaszëbach – wëdeptóné stegnë Édmùnda Szczesòka*, „Pòmërania”, nr 1, 2018, s. 54-55.

Zadanie 6. (0–2)

Òszacuj, czè pòdóné zdania sã zgòdné z tekstã. Pòdczorchnij P, jeżlè zdanié je zgòdné, F – jeżlè je niezgòdné.

1.	Książka <i>Drogą do nieba. Śladami Remusa. Mała odyseja kaszubska</i> je blós relacją z pielgrzimczy z Kòscérznè do Wejrowa.	P	F
2.	Na trasè pielgrzimczy pòjòwiają sã dwie szaturè Remùsa.	P	F
3.	Ùlubionym gatènkã pisarsczim aùtora dokazu je repòrtôż.	P	F
4.	Édmùnd Szczesòk w swòji ksążce narzesziwò blós do <i>Żécégò i przigòdów Remùsa</i> .	P	F

Zadanie 7. (0–1)

Wèbierzè pasownã òdpòwièdz spòmizdè pòdónèch. Sens wèrażeniò *wzerac dali nigle pòd gwòsné nodzi* w zdanim: *Szczesòk wzérò dali nigle pòd gwòsné nodzi* nòlezi rozmiòc jakno

- A. ùwòżno zdrzec pòd swòje nodzi.
- B. zdrzec prosto przed siebie.
- C. miec szerokã perspektiwã.
- D. miec wąskã perspektiwã.

Zadanie 8. (0–2)

Pòdòj synonimè do słów:

kòrbiònka –

dokòz –

roman –

apartny –

Zadanie 9. (0–1)

Na spòdlim tekstu gwòsnyma słowama òdpòwièdz, czemu kòrbiònczi z lèdzama miałè dlò É. Szczesòka nòwikszã wòrtnotã.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–30)

Wëbierzë jeden temat i napiszë wëprócowanié.

Temat 1. Czim dlô człowieka je robòta? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinèch tekstów kùlturë. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Kaszëbskòjãzëkòwò lëteratura Jana Drzéżdżona to szeroczi swiat, fùl mòtiwów i pòetików, jaczé twòrzã rum realizmù i òbëczaju, egzystencjalnèch i juwernotowèch problemów, fantasticznèch i miticznèch pòstacjów [...].

Nòwòzniészim rëmã pòeticczégò òpisënkù je kaszëbskò wies, zgùbionò w czasie, wëfùlowónò magicznym mëslenim, nieracjonalnym zachòwaniama i zaòstałoscama przedchrzescëjańskich wierzeniów sparłãczonèch z katolëckã òbrzãdowòscã i lëturgiã. Lëdze żëją w ni, zjiscywającë òdwieczne prawa, jaczé są zanòleżné òd cządów roku i wëkònywóny robòtë. [...] Żëją tuwò pòmälë, pòddóny ritmòwi rodë i codniowèch gbùrszczich i chëczowèch òbrzëszków. Cãżkò robiã, a jich żmùdnò robòta je dërzëniowã wòrtnotã we wieszcich realiach żëcò. Rituãł codniowòscë òdkriwò sã w òpòwiòdaniach [...], jaczé są zòpisënkã spãdzywaniò wòlnégò czasu òkòma drãdżich robòtów na rolë czë w przëchëczim. [...]

W niejednèch dokazach [...] zdòwò sã, że narratorã je dzeckò. [...] Z dzechnégò òrtu òdbiëru jawernotë bierze sã gwësnota ò pòwszednym ùdëchòwienim, téż zwierzãtów i roscënów. W taczich warënkach lëdze nié tëli mają dobëwac nad rodã, ale wespół z nią żëc, ùdostac takã stojznã wespółëgzystencje, w jaczi nick nie je straconé na wiedno, a barzi warò w bezczasu. [...]

Stòri herojowie òpòwiòdaniów są wëchòwóny na dòwnèch mòdlach zachòwaniò: są pòkórny, bògòbójny i robòcy.

D. Kalinowski, A. Kuik-Kalinowska, *Kaszëbskò lëteratura*, Gduńsk 2017, s. 285–289.

Temat 2. Dokònòj przërównawczy interpretacji pòdónèch dokazów. Twòja robòta miałabë miec co nòmni 300 słówów.

Éwa Warmòwskò

Bez swiat

Jesz tak niedòwno
za rãczkã
na krótczich nòżkach
przemierzòł człowiek swój malinczi swiat.
Jak w ny tasce bez ùcha
szmaka zbòżowò kawa,
a swójsczi chléb z masłã
lepszi bël jak kùch.
Z pùpkã na klinie
zaslëchónò w snòżë bòjczy mëmë,
bezklòpòtno, bez jiwrów, smùtków i wòlnò jak ptòszk
Mëslòł malinczi człowiek, że wiedno bãdze tak.
Dzeczyjnë lata dòwno minãlë
jaż w òkù krãcy sã łza...

I sã wëdôwô jakbë to wczora
wãdrowôł człowiek
i pòznôwôł swiat.

É. Warmòwskô, *Wiérztë i òpòwiôdania zebróné*, Bączkô Hëta 2017, s. 18.

Alojzy Nagel
Płëńã pò mòrzu ...

Płëńã pò mòrzu żëcégò
Czas corôz chùtcsi nëkô żôglówc
Nie ùrzasnã sã wiodra lëchégò
Nie ùrzasnã sã gòrzu mórz
Chòc szòlejã chaje
Chòc tuńcëjã wałë
Chòc do tuńca graje szor
Dali płënie òkrãt mój,
Płëń òkrãce do sztrãdu cëchégò
Nie ùrzasnij sã wiodra lëchégò
Tam skùńczã sã mòrsczé tuńce
Tam witac naj bãdze słuńce.

A. Nagel, *Mòje wiérztë. Poezje zebrane*, Gdynia 2010, s. 133.

WYPRACOWANIE

na temat nr.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 30 horizontal dotted lines, evenly spaced, covering the majority of the page, intended for handwritten notes or answers.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabele wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 - 2 - 4 - 6		
	B.	0 - 2 - 4 - 6		
interpretacja porównawcza	A.	0 - 1 - 2 - 4		
	B.	0 - 3 - 6 - 9		
	C.	0 - 2		
	D.	0 - 1 - 2 - 3 - 4		
	E.	0 - 1 - 2		
	F.	0 - 2 - 3		
	G.	0 - 2 - 4		
	H.	0 - 2 - 3		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)